

NEMIS TILI TA'LIMIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING O'RNI

Axmedova Sayyora Abduraimovna

Termiz davlat universiteti akademik litseyi nemis tili fani o'qituvchisi

Annotatsiya: *Mazkur maqolada nemis tili ta'limida raqamli texnologiyalarning o'rni va ularning ta'lim samaradorligiga ta'siri tahlil qilingan. Tadqiqotda elektron platformalar, multimedia vositalari, mobil ilovalar va interaktiv dasturlarning o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishdagi metodik imkoniyatlari yoritilgan. Shuningdek, raqamli texnologiyalar asosida tashkil etilgan ta'lim jarayonining o'quvchilarning mustaqil fikrlashi, til ko'nikmalarini shakllantirish va xorijiy tilga bo'lgan qiziqishini oshirishdagi ahamiyati tahlil etilgan. Maqolada nemis tili ta'limida innovatsion pedagogik yondashuvlarning afzalliklari hamda raqamli texnologiyalarni an'anaviy metodlar bilan uyg'unlashtirish masalalari yoritib berilgan.*

Kalit so'zlar: *Nemis tili, raqamli texnologiyalar, xorijiy til ta'limi, kommunikativ kompetensiya, multimedia vositalari, interaktiv metodlar, elektron platformalar, masofaviy ta'lim, innovatsion pedagogika, til ko'nikmalari, ta'lim samaradorligi.*

Bugungi globallashuv va axborot texnologiyalari jadal rivojlanayotgan davrda xorijiy tillarni o'qitish tizimi ham tubdan yangilanib bormoqda. Ayniqsa, nemis tilini o'qitishda raqamli texnologiyalardan foydalanish ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish, o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish hamda mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini shakllantirishda muhim omil sifatida namoyon bo'lmoqda. Zamonaviy ta'lim muhiti endilikda faqat an'anaviy dars shakllari bilan cheklanib qolmay, balki elektron platformalar, mobil ilovalar, virtual ta'lim resurslari va interaktiv dasturlar asosida tashkil etilayotganligi bilan xarakterlanadi.

Nemis tili ta'limida raqamli texnologiyalarning qo'llanilishi o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan qiziqishini oshirish, dars jarayonini vizual va interaktiv shaklda tashkil etish hamda nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirish imkonini beradi. Xususan, audio va video materiallar, onlayn lug'atlar, virtual muloqot platformalari, elektron test tizimlari va multimedia vositalari talaffuz, tinglab tushunish, o'qish va yozish ko'nikmalarini kompleks rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, raqamli texnologiyalar o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olgan holda differensial yondashuvni amalga oshirish imkoniyatini ham yaratadi.

Hozirgi davrda ta'lim jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash xorijiy til o'qituvchisidan zamonaviy axborot-kommunikatsiya vositalaridan samarali foydalanish kompetensiyasini talab etmoqda. Chunki raqamli ta'lim muhiti o'quvchilarning mustaqil fikrlashi, axborotni izlash va tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirish bilan bir qatorda, ularni xalqaro ta'lim resurslari bilan ishlashga ham tayyorlaydi. Ayniqsa, nemis tilini o'qitishda autentik materiallardan foydalanish o'quvchilarning real til muhiti bilan tanishishiga va madaniyatlararo kommunikativ kompetensiyasining shakllanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Shu nuqtayi nazardan, nemis tili ta'limida raqamli texnologiyalarning o'рни va imkoniyatlarini ilmiy jihatdan tahlil qilish, ularning ta'lim samaradorligiga ta'sirini o'rganish hamda amaliy qo'llash mexanizmlarini takomillashtirish bugungi pedagogika va metodika fanining dolzarb masalalaridan biri hisoblanadi.

Mazkur tadqiqot nemis tili ta'limida raqamli texnologiyalarning o'рни, ularning ta'lim samaradorligiga ta'siri hamda o'quvchilarning til kompetensiyalarini rivojlantirishdagi metodik imkoniyatlarini tahlil qilishga qaratilgan. Tadqiqot jarayonida tizimli, qiyosiy-tahliliy, kommunikativ va kompetensiyaviy yondashuvlardan foydalanildi. Shuningdek, xorijiy til o'qitish metodikasiga oid mahalliy va xorijiy ilmiy manbalar, pedagogik tajribalar hamda zamonaviy elektron ta'lim platformalari faoliyati o'rganildi.

Nemis tilini o'qitishda raqamli texnologiyalarni qo'llashning samaradorligini aniqlash maqsadida ta'lim jarayonida foydalanilayotgan multimedia vositalari, mobil ilovalar, virtual platformalar va elektron resurslarning didaktik imkoniyatlari tahlil qilindi. Tadqiqot davomida audio va video materiallar, interaktiv mashqlar, onlayn test tizimlari hamda virtual muloqot platformalarining o'quvchilarning tinglab tushunish, gapirish, o'qish va yozish ko'nikmalarini rivojlantirishdagi o'рни o'rganildi.

Tadqiqot metodologiyasida kommunikativ yondashuv alohida ahamiyat kasb etdi. Chunki zamonaviy xorijiy til ta'limining asosiy maqsadi o'quvchilarda real kommunikativ muhitda erkin muloqot qilish kompetensiyasini shakllantirishdan iboratdir. Shu sababli raqamli texnologiyalar orqali autentik materiallardan foydalanish, onlayn suhbatlar tashkil etish, virtual taqdimot va loyiha ishlari o'quvchilarning til amaliyotini kuchaytiruvchi samarali vosita sifatida baholandi.

Shuningdek, tadqiqotda kompetensiyaviy yondashuv asosida o'quvchilarning mustaqil ta'lim olish, axborotni izlash, tahlil qilish va qayta ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatlari ham ko'rib chiqildi. Raqamli texnologiyalar yordamida tashkil etilgan ta'lim jarayoni o'quvchilarning faolligini oshirishi, individual yondashuvni ta'minlashi va o'quv motivatsiyasini kuchaytirishi aniqlandi. Ayniqsa, elektron platformalar orqali masofaviy ta'limni tashkil etish o'quvchilarning vaqt va makondan mustaqil ravishda bilim olish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Tadqiqot davomida kuzatish, taqqoslash, pedagogik tahlil va umumlashtirish metodlaridan ham foydalanildi. Olingan natijalar nemis tili ta'limida raqamli texnologiyalarni maqsadli va metodik jihatdan asoslangan holda qo'llash xorijiy tilni o'qitish sifatini oshirishda muhim omil ekanligini ko'rsatdi.

Tadqiqot natijalari nemis tili ta'limida raqamli texnologiyalardan foydalanish o'quv jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshirishini ko'rsatdi. Zamonaviy elektron ta'lim vositalari o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan qiziqishini kuchaytirib, dars jarayonining interaktiv va kommunikativ xarakter kasb etishiga xizmat qiladi. Ayniqsa, multimedia materiallari, virtual platformalar va mobil ilovalardan foydalanish o'quvchilarning tinglab tushunish, so'zlash, o'qish va yozish kompetensiyalarini kompleks rivojlantirish imkoniyatini yaratadi. Tadqiqot davomida aniqlanishicha, audio va video materiallarga asoslangan mashg'ulotlarda o'quvchilar yangi leksik birliklarni tezroq o'zlashtiradi hamda talaffuz me'yorlarini samaraliroq egallaydi.

Raqamli texnologiyalar asosida tashkil etilgan nemis tili darslari o'quvchilarning mustaqil ishlash ko'nikmalarini ham rivojlantiradi. Elektron lug'atlar, onlayn mashqlar va virtual test tizimlari orqali o'quvchilar darsdan tashqari vaqtda ham bilimlarini mustahkamlash imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu esa ta'limning uzluksizligini ta'minlab, o'quvchilarning individual ehtiyojlari va bilim darajasiga mos yondashuvni shakllantiradi. Ayniqsa, masofaviy ta'lim platformalaridan foydalanish o'quvchilarning mustaqil ta'lim olish motivatsiyasini oshirishda muhim vosita sifatida namoyon bo'lmoqda.

Tadqiqot jarayonida kommunikativ yondashuv asosida qo'llanilgan raqamli texnologiyalar o'quvchilarning real til muhitiga yaqinlashishiga yordam berishi aniqlandi. Virtual suhbat platformalari, videokonferensiyalar va xalqaro ta'lim resurslari orqali o'quvchilar nemis tilida erkin muloqot qilish tajribasiga ega bo'ladi. Bu esa ularning kommunikativ kompetensiyasi bilan bir qatorda madaniyatlararo muloqot ko'nikmalarining ham rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shu jihatdan autentik materiallar bilan ishlash o'quvchilarning nemis tiliga oid nazariy bilimlarini amaliy faoliyat bilan bog'lash imkonini beradi.

Nazariy jihatdan olib qaralganda, raqamli texnologiyalar xorijiy til ta'limida konstruktivistik va kompetensiyaviy yondashuvlarning samarali amalga oshirilishiga xizmat qiladi. Konstruktivistik yondashuvga ko'ra, o'quvchi bilimni tayyor shaklda emas, balki mustaqil izlanish va faol ishtirok orqali egallaydi. Raqamli platformalar aynan mana shu jarayonni qo'llab-quvvatlab, o'quvchini faol subyekt sifatida ta'lim markaziga olib chiqadi. Kompetensiyaviy yondashuv esa o'quvchilarda nazariy bilim bilan bir qatorda amaliy kommunikativ ko'nikmalarni ham shakllantirishni nazarda tutadi. Nemis tili ta'limida raqamli texnologiyalarning qo'llanilishi ushbu kompetensiyalarni rivojlantirishning samarali vositalaridan biri sifatida baholanadi.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, raqamli texnologiyalar ta'lim sifatini oshirish bilan birga ayrim muammolarni ham yuzaga keltirmoqda. Jumladan, internet resurslariga haddan tashqari bog'lanish, tayyor tarjima dasturlaridan noto'g'ri foydalanish hamda o'quvchilarning mustaqil fikrlash faolligining pasayishi kabi holatlar kuzatilmoqda. Shu sababli nemis tili darslarida raqamli texnologiyalardan foydalanishda pedagogik nazorat va metodik muvozanatni saqlash muhim ahamiyat kasb etadi. O'qituvchi raqamli vositalarni maqsadli qo'llashi, o'quvchilarni axborot bilan ishlash madaniyatiga o'rgatishi hamda ularning tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishi zarur.

Tadqiqot natijalari asosida shuni ta'kidlash mumkinki, nemis tili ta'limida raqamli texnologiyalardan foydalanish zamonaviy ta'limning muhim tarkibiy qismiga aylanmoqda. Ularning samarali qo'llanilishi o'quvchilarning til kompetensiyalarini rivojlantirish, ta'lim jarayonini individuallashtirish va kommunikativ faoliyatni kuchaytirishda katta imkoniyatlar yaratadi. Shu bilan birga, raqamli texnologiyalarni an'anaviy pedagogik metodlar bilan uyg'unlashtirish xorijiy til ta'limining sifat va samaradorligini yanada oshirishga xizmat qiladi.

Tadqiqot natijalari nemis tili ta'limida raqamli texnologiyalardan foydalanish xorijiy tilni o'qitish samaradorligini oshirishda muhim omil ekanligini ko'rsatdi. Zamonaviy elektron platformalar, multimedia vositalari va interaktiv dasturlar o'quvchilarning tinglab tushunish, so'zlash, o'qish va yozish kompetensiyalarini rivojlantirish bilan bir qatorda,

ularning mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini ham shakllantiradi. Raqamli texnologiyalar asosida tashkil etilgan darslar o'quvchilarning nemis tiliga bo'lgan qiziqishini oshirib, ta'lim jarayonining interaktiv va kommunikativ xarakterini kuchaytiradi.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, raqamli texnologiyalarni qo'llash xorijiy til ta'limida individual yondashuvni ta'minlash, autentik materiallardan samarali foydalanish hamda o'quvchilarning real til muhitiga yaqinlashishida katta imkoniyatlar yaratadi. Shu bilan birga, internet resurslari va avtomatik tarjima vositalaridan noto'g'ri foydalanish kabi ayrim muammolar ham mavjud bo'lib, bu jarayonda pedagogik nazorat va metodik muvozanatni saqlash zarurligini ko'rsatadi.

Umuman olganda, nemis tili ta'limida raqamli texnologiyalarni an'anaviy pedagogik metodlar bilan uyg'unlashtirish ta'lim sifatini oshirish, kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish va zamonaviy ta'lim talablariga mos innovatsion o'quv muhitini shakllantirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Jalolov J. Chet til o'qitish metodikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2012.
2. Passov E.I. Kommunikativniy metod obucheniya inostrannomu yaziku. – Moskva: Prosvesheniye, 2010.
3. Saidahmedov N. Yangi pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Moliya, 2015.
4. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. – London: Pearson Education, 2017.
5. Richards J.C., Rodgers T.S. Approaches and Methods in Language Teaching. – Cambridge University Press, 2014.
6. Karimov U. "Xorijiy tillarni o'qitishda axborot texnologiyalaridan foydalanish masalalari" // Zamonaviy ta'lim. – 2021. – №4. – 45–52-betlar.
7. Axmedova D. "Raqamli ta'lim muhitida xorijiy tillarni o'qitish metodikasi" // Pedagogik mahorat. – 2022. – №3. – 61–67-betlar.